

Η ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΗ ΕΣΠΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ LASSALLE.

Ὁ Ἀχιλλεύς ἔσπυεν ὄπισθεν τοῦ ἄρματός του τὸν Ἐκτορα, ἢ Ἀσπασία ὄπισθεν τῶν θεληγῆτρων τῆς τὸν Περικλέα — ὅστις ἐζύγιζεν ὅσον ὅλοι ὁμοῦ οἱ Ἀθηναῖοι — καὶ ἡ κ. Λασσάλ ὄπισθεν τοῦ κελαδήματός της ὅλους τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν — οἷτινες δὲν ζυγίζουσι ὅσον εἰς Περικλῆς — καὶ ἰδοὺ διατί αἱ Ἀθῆναι ἐξέβρασαν ὅλους τοὺς κατοίκους τῶν τὴν ἐσπέραν τῆς Παρασκευῆς παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Φαλήρου.

*
**

Τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἐφίλουσι τὴν ἀμμουδιὰν σιγανὰ σιγανὰ ἐνῶ τὰ ἐξ ἀνθρώπων κύματα πολυτάραχα ἐξεσπούσαν εἰς τὴν ἀκτὴν ἀπὸ τῶν βαγονίων τοῦ σιδηροδρόμου. Τρικυμία ἀνθρώπων εἶχε κατακλύσει τὸ Φάληρον.

Καὶ οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ ἦσαν ὅλοι αἰχμαλῶτοι.

*
**

Ναί, μελαχροινούλα μου, αἰχμαλῶτοι οὐχὶ πολέμου, — Δόξα τῇ Ἑλλάδι ἀκόμη δὲν ἀρχίσαμε — οὐδὲ τῶν θεληγῆτρων σου — γνωρίζεις ὅτι μόνον ἐμὲ καὶ εὐαρίθμους τινὰς θνητοὺς μόλις ἀριθμεῖς ἕως τώρα. — Ἦσαν αἰχμαλῶτοι πληρώσαντες πολλοὶ πέντε φράγκα τὸ εἰσιτήριον δι' οὗ ἐμελλον νὰ λάβωσι τὴν εὐτυχίαν νὰ χειροκροτήσωσι τὸν κυριάρχην τῶν. Τόσον εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὴν τύχην τῶν ἦσαν. Ἔ! Εἰς τὰς Ἀθῆνας τοῦλάχιστον δὲν αἰχμαλωτίζεται τις τόσον συχνὰ ἀπὸ φωνὴν ὁμοίαν τῇ τῆς κ. Λασσάλ.

Αἰχμαλῶτοι φωνῆς ἀηδόνος.

*
**

* Ἄν τὴν Παρασκευὴν ἐζήτεις ὅλην τὴν ἡμέραν ἀνθρωπὸν τινὰ καὶ δὲν τὸν εὕρισκες, ἔπρεπε νὰ καταβῆς εἰς Φάληρον καὶ θὰ τὸν συνήντας.

* Ἄν εἶχες δύο μῆνας νὰ ἰδῆς τὸ χρυσὸ σου μὲ μίαν καὶ πέντε τὸ ἐβλεπες εἰς τὸ Φάληρον.

* Ἐνόμιζες ὅτι νέα πόλις συμφάσθη εἰς τὸ Φάληρον ἀπὸ ὅλους τοὺς γνωστοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν.

Καὶ οἰκιστὴς αὐτῆς ἦτον :

* **Ἡ φωνὴ τῆς κ. Λασσάλ.**

*
**

* Ἐκίνησαν ἀπὸ περάτων τῶν Ἀθηνῶν ὅλοι καὶ ὅλοι, φέροντες καὶ μὴ φέροντες δῶρα, ἔχοντες καὶ μὴ ἔχοντες ἀπόφασιν νὰ κάμωσι γνωριμίαν τοῦ δίσκου μὲ τὴν τσέπην τῶν, καὶ κατέβησαν εἰς Φάληρον μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ παρευρεθῶσι εἰς τὴν εὐεργετικὴν τῆς κ. Λασσάλ.

* Ἡ φωνὴ τῆς μόνῃ ἔχει τὴν δύναμιν αὐτὴν νὰ ἐλκύῃ εἰς Φάληρον, ὡς εἰς κοινὴν συνέντευξιν προσυμπεφωνημένην, ὅλας τὰς Ἀθηναίας καλλονάς.

*
**

* Εἰς τὴν φωνὴν τῆς κ. Λασσάλ ὀφείλομεν ὅτι εἶδομεν εἰς Φάληρον καὶ τὴν **Γειτόνισσαν** τοῦ **Ὀρφίως**, ὅλην δρόσον, μὲ τὸ λιγηρόν της ἀνάστημα καὶ τὸν κύκνειον λαιμόν της, μὲ τὰ μαυρόχροα φρειδάκιά της στεγάζοντα δύο λαμποκοποῦντα ἀσιανὰ ματάκια.

* Ἄν ἤμην ζωγράφος θὰ ἐζωγράφιζον τὴν Κιρκασιανὴν καλλονὴν τῆς ἐν νεφέλῃ — διότι τοῦλάχιστον ἐγὼ ὁσάκις τὴν ἀτενίζω τόσον θαμβοῦμαι, ὥστε μοὶ φαίνεται ὅτι τὴν περιβάλλει νεφέλη — ἐρχομένην πρὸς τὴν γῆν καὶ χαρίζουσαν τὴν δρόσον εἰς τοὺς θνητούς. Ἡ δροσιὰ ἐπικάθηται εἰς τὰ ἄνθη τῶν παρειῶν της καὶ ὡς λέγει φίλος ποιητῆς :

*Ἐκεῖ τὸ ρόδον προκαλεῖ
τὸ κρῖνον εἰς ἀγῶνα.
Σιγᾶ ἐκεῖτο δὲν λαλεῖ. . .
Τὸ ρόδον κλῖνον τὸ φιλεῖ
κι' ἀνθοῦν εἰς ἓνα κλῶνα.*

*
**

* Ἡ φωνὴ λοιπὸν τῆς κ. Λασσάλ εἶχε προσελκύσει εἰς Φάληρον καὶ αὐτὴν καὶ τόσας ἄλλας — δὲν σὰς τὰς λέγομεν διὰ νὰ μὴ παραπονεθοῦν ὅσαι τυχὸν δὲν ἐκράτησαν τὸν τόπον τῶν εἰς τὴν μνήμην μας ἢ εἰς τὸ σημειωματάριόν μας. Ἔ! ὅσα διὰ τὴν **Γειτόνισσαν** ἐξετέθημεν προχθὲς εἰς τὰ **ἄρπαχτά** — αὐτὴ καὶ ἐμὲ καὶ σὲ καὶ τὸν ἄλλον, αὐτὴ ἡ φωνίτσα, ἣτις ὅμως τόσον ἠδικήθη διὰ τῆς **Babiole**.

*
**

* Ἡ **Babiole** ὡς μουσικὴ εἶναι ἔργον ἀπὸ τοῦ ὁποίου μόλις δύναται τις νὰ σώσῃ τρία ἢ τέσσαρα ἀσμάτια, ὡς ὑπόθεσις μωρὸν καὶ ὡς θέαμα ἄξιον μόνον διὰ τὸ κανκὰν τῆς β'. πράξεως εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἀληθὴς τεχνίτης κ. Βρουέτ *malgré ses graves préoccupations* ἐπιδεικνύει ὅλην του τὴν τέχνην.

*
**

* Μόλις ἡ κ. Λασσάλ ἐφάνη εἰς τὴν σκηνὴν καὶ ὄλον τὸ θέατρον, ὡς ἀνθρώπος, ὅστις διὰ νὰ πηδήσῃ μίαν τάφρον πέρνει φόρα πρῶτον καὶ εἶτα ὀρμᾶ, ἐκράτησε τὴν ἀναπνοὴν του διὰ νὰ πάρῃ φόρα καὶ εἶτα ἤρχισε νὰ χειροκροτῇ τόσον μανιωδῶς ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔθραυον διὰ μιᾶς καὶ συνεχῶς ὅλους τοὺς κλάδους ἀπεράντου δάσους. Καὶ ἀμέσως ἦναψαν βεγγαλικά καὶ πυροτεχνήματα, ἐνῶ ἡ κ. Λασσάλ ἐκρύβη ὄπισθεν ὄρους ἀνθοδεσμῶν.

*
**

* Ὅταν ὅλα αὐτὰ τὰ φῶτα ἐχύθησαν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, ὅλοι ἔστρεψαν καὶ ἠκολούθησαν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰς ἐκρηγνυμένας πολυχρώμους ρακέτας. Ὅλον ἐκεῖνο τὸ φῶς τῶν πυροτεχνημάτων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐφώτιζε τὸν οὐρανὸν μειοῦν τὴν λάμψιν τῶν ἀστέρων καὶ ἡμαῦρου τὸ φῶς τῆς πλατείας κατορθοῦν ὥστε τόσοι ὠραῖοι ὀφθαλμοὶ ν' ἀντικαταστήσωσι τοὺς ὀχριάσαντας ἀστέρας καὶ νὰ φαίνεται ἡ πλατεία ὡς ἀνεστραμμένος οὐρανός. * Ἄν ἤμην πτηνὸν ἐκείνην τὴν στιγμὴν θέλον νὰ πετάξῃ πρὸς τὸν οὐρανόν, θὰ κατέβαινα πρὸς τὴν γῆν, ἐκλαβὸν ὅλους ἐκείνους τοὺς λαμπόντας ὀφθαλμούς ὡς ἀστέρας καὶ τοὺς ἀστέρας ὡς ὀφθαλμούς.

*
**

* Ἐκαστον ἐκπνεόν πυροτέχνημα τὸ συνώδευεν μπαταρία χειροκροτημάτων. Ὅταν ἐξέπνευσε καὶ τὸ μεσαῖον ὄπερ παρίστα φωτεινὸν τὸ ὄνομα τῆς ἀηδόνος καὶ ἰδῶθη τὸ *grin* τῶν χειροκροτημάτων, ἐφώναξαν πολλοὶ :

— *Assis, assis, κάτω, καθῆστε!*

Και ἤρχισε τὸ ἄσμά της συγκεκριμένη ἡ κ. Λασσάλ.

* *

Χρυσάι νιφάδες ἐπὶ τῆς χρυσῆς της κόμης πίπτουσαι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παραστάσεως μοι ἀνέμνησαν τὴν χρυσὴν βροχὴν τῆς Δανάης καὶ ἐσκεπτόμην ὅτι χονδροειδῆς τις λούστος ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τῆς σκηνῆς ἐπειράτο νὰ παίξῃ ρόλο Διὸς, εὐτυχῶς ἀφανῆς.

* *

Πλησίον μου ἐκάθητο ὁμογενειακὸν ἀνδρόγυνον, ὅπερ ἀδιακόπως ἐροκάνιζε παξιμαδάκια. Δὲν εἶχον φάγει; Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω, καθὼς ἐπίσης δὲν ἐννόησα διατί ὅταν προσέφερε κάποιος εἰς τὴν κ. Λασσάλ βραχιόνιον διὰ τοῦ διεθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας, οὗτος ἤνοιξε τὴν θήκην του πρὸς τὸ κοινόν, καθ' ἣν ὦραν τὸ ἐνεχειρίζε.

* *

Σὰς εἶπα προχθές ὅτι ἔπεσον ἡ κ. Λασσάλ, ἐνῶ ἔτρεχεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Μετὰ τὴν τοῦμπαρ ἐσηκώθη ὀλοκόκινη καὶ ἔφυγεν, ὥστε ὅλοι ἐφοβήθησαν μήπως ἔπαθέ τι, καὶ ὅταν ἐφάνη μετ' ὀλίγον πάλιν ἐπὶ σκηνῆς, ἠκούσθη ἀπὸ ὅλων τὰ στήθη ἀναστεναγμῶς, δηλῶν ὅτι ἔφυγε βάρος τι ἀπὸ τὴν καρδιά των.

* *

Ἄδιακόπα χειροκροτήματα τὸ κοινόν, ἀδιακόπα μειδιήματα ἡ κ. Λασσάλ. Ἴδου εἰς τί συνοψίζεται ἡ ἔσπερις.

Καὶ ὅταν τῇ ἐδόθη ἡ ἀνοδόσμη τῶν γραμματιδῶν ὀμιχλώδης ἀπὸ τὸ τοῦλι καὶ τὰς πλουσίας δαντέλας, αἵτινες τὴν περιέβαλον, ἤκουέ τις διαλόγους μετὰ τὸ πέρασ τῶν παρταταμένων χειροκροτημάτων :

— Εἶδες τῆς ἔδωκαν μαζὺ μὲ τὸ μπουκέτο καὶ τὸ δακτυλίδι καὶ αὐτὸ τὸ ὠραιότατο φόρεμα.

— Καλὲ ἦτανε πεπλόν.

— Ὅχι νὰ σὲ χαρῶ . . . φουστάνι.

— Ἐτσι τῶχανε γιὰ σκέπασμα τοῦ μπουκέτου.

Καὶ ἐξηκολούθουν αἱ συζητήσεις ἐπὶ τινὰ λεπτά.

* *

Τρὶς τὴν ἐκάλεσαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὅταν ἐτελείωσεν ἡ παράστασις, μὴ γνωρίζουσαν πῶς νὰ τοῦς εὐχαριστήσῃ καὶ ἐχύθησαν ἐξω τοῦ θεάτρου ὅλοι ἔχοντες τὴν ἀπαίτησιν ν' ἀναβοῦν μὲ τὸ πρῶτο τραίν.

* *

Ἄλλ' ἀνῆλθον μόνον ὅσον ἠκολούθουν τὴν μέθοδον κυρίας τινὸς, ἥτις ἔλεγε πρὸς τὸν στρατιωτικὸν ἄνδρα της :

— Σὺ δὲν ξέρεις νὰ πιάσῃς βαγόνι. Στάσου νὰ ἴδῃς πῶς τὰ πιάνουν.

Καὶ διὰ γρόνθων καὶ ἀγκῶνων εἰσῆλθον εἰς ἓν βαγόνιον παρακολουθουμένη ὑπὸ τοῦ ἀνδρός της καὶ ἐμοῦ, ὅστις χάρις εἰς αὐτὴν κατώρθωσα νὰ εἶμαι εἰς τὴν κλίνην μου καθ' ἣν ὦραν πολλοὶ ἀκόμη εἰς Φάληρον περιεπάτουν :

παρὰ θίνα ἀλδς πολυφλοίσβοιο

Θαυμάζοντες ἀστερόεντα οὐρανὸν μὲ νυσταγμένους ὀφθαλμούς.

Ἄλαταποθηκάριος

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΟΔΗΠΟΡΟΥ

ΖΑΚΥΝΘΟΣ.

Φίλιπτον Μὴ Χάνεσαι,

Πόλις καὶ ἄνθρωποι. — Εἶναι μία νέα πόλις μία νέα γυνή. Ἄν δύνασαι νὰ μείνης πιστὸς εἰς τὴν ὠραιότεραν γυναῖκα, δύνασαι νὰ μείνης πιστὸς καὶ εἰς τὴν ὠραιότεραν πόλιν. Ἡρνήθης ἐλείην, θ' ἀρνήθης ταύτην. Εἰς τὴν μίαν εὐρίσκεις καλλονὴν, εἰς τὴν ἄλλην σικ, εἰς τὴν τρίτην ζέστην, εἰς τὴν τετάρτην δροσιάν. Τὸ αὐτὸ μὲ τὰς πόλεις. Ἐδῶ ἐξοχὴ, θάλασσα ἐκεῖ, ἄλλου τὰ θέατρα, αἱ ἀπολαύσεις ἄλλου. Γυναῖκες—καλλοναί, γυναῖκες τέρατα, γυναῖκες κομψαί, γυναῖκες κρύαι, γυναῖκες κήτη, γυναῖκες χρυσά, γυναῖκες Καρυάτιδες. Πόλις μεγαλοπρεπεῖς, πόλις ὠραῖαι, πόλις κομψαί, καὶ ἄλλαι ἀχρεῖαι, καὶ ἄλλαι δυσώδεις, παγωμένοι, σκοτειναί. Πόλις γελῶσαι καὶ πόλις κλαίουσαι, πόλις σοβαραί, καὶ πόλις ἀστεῖαι, πόλις φρόνιμοι καὶ πόλις τρελλαί. Οἱ Παρίσιοι εἶναι τρελλοί, ἡ Βιέννη εὐθυμος, τὸ Βερολίνον βαρὺ, τὸ Λονδίνον ἰδιότροπον, ἡ Νεάπολις ἀστεία, ἡ Κοπενάγη ἀρσακεία, αἱ Ἀθῆναι παλαβαί, ἡ Ζάκυνθος κωμικοτραγικὴ, πρόζα καὶ ποεζία, δακρύγγελος, εὐφυῆς καὶ ἀνόητος, εὐθυμία καὶ πληξίς, πρασινάδα καὶ βόρβορος, Δαμαλᾶς καὶ Ῥοῖδης, Φάληρον καὶ Ψυρῆ. Ἴδου ἡ Ζάκυνθος. Κράμα. Ἀμάλαγμα. Συνδυασμός. Σύνθεσις. Γῆρας καὶ νεότης. Ἐνετία καὶ Ἑλλάς. Μεσαιῶν καὶ 1880. Παλαιὰ καὶ νέα πόλις. Κατὰ δα καὶ συμπάροι.

* *

Δυνατὸν νὰ μὴ εἶναι κατὰ τοὺς κανόνες τῆς οἰκοδομικῆς τῶν πόλεων, ἀλλ' εἶναι ὠραῖον ἐξερχόμενος εἰς μίαν πόλιν ἀκριβῶς μετὰ ἐν λεπτῶν νὰ εὐρίσκῃσαι εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς. Τοῦτο μοι ἐνθυμίζει τὰς οἰκίας τῆς Σμύρνης, τῶν ὁποίων ἡ εἴσοδος εἶναι ἡ σάλα τῆς ὑποδοχῆς. Τοῦτο ἠδύνατο νὰ μοι ἐνθυμίσῃ τὰ καλὰ ἐκεῖνα κορίτσια τὰ ὁποῖα διόλου δὲν θυμόνουν ἂν πρὶν τὰ ὀμιλήσῃς περὶ καιροῦ εἰσβάλλεις ἐξ ἐφόδου εἰς τὸ περὶ ἔρωτος κεφάλαιον. Καταφανεστέρα ἐντούτοις εἶναι ἡ παρομοίωσις τῶν κομψῶν ὡς τὰς Σμυρναῖας οἰκιῶν τῆς Σμύρνης, διότι ἡ εἴσοδος τῆς Ζακύνθου εἶναι ἡ Πλατεία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἐπὶ τῆς πλατείας αὐτῆς εἰς ἣν εἶναι προσετημένη ἡ δευτέρα καὶ τελευταία πλατεία τῆς πόλεως, ἡ πλατεία τοῦ Ποιητοῦ εἶναι συγκεντρωμένη, ἃς μεταχειρισθῶμεν ἀκόμη μίαν φεραν τὴν προσφιλεῖ μας ἐγγωρίαν λέξιν, σπητωμένη ὅλη ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ Ζάκυνθος. Ἐδῶ ὁ ὠραῖος καὶ μὴ ὠραῖος κόσμος συγκεντροῦται τὸ ἑσπέρας, ἐκ τῆς πλατείας αὐτῆς ὁρμάται ἡ ὠραία Παράλια Ὀδὸς (Strata marina) ἐνθα διακλαδοῦνται τὴν νύκτα οἱ περιπατητικοί, ὅταν τὰ θέατρον εἶναι κλειστὸν, ἐκεῖ δὲ ἐπὶ τῆς ἐκ λευκοῦ καὶ ὑπερύθρου προκυμαίας πλῆθος στρώνωνται τραπεζίων ἐκ τῶν κρθῶνων τῆς ὁδοῦ καφερείων, μουσικὴ δὲ ἐταιρικὴ τῶν καφερείων παιανίζει καθ' ἑσπέρας τὰ προσφιλέστερα τοῖς Ζακυνθίοις μελοδραματικὰ τεμάχια. Ἐδῶ εἶναι τὸ νεώτατον θέατρον, καὶ παρὰ τὸ θέατρον ἡ Λέσχη ἀδελφότητος. Ἐδῶ τὸ Δημαρχεῖον καὶ παρὰ τὸ Δημαρχεῖον τὸ Ταχυδρομεῖον. Ἐδῶ ἡ ἄλλη Λέσχη ἡ Ζάκυνθος ὡς κέντρον πολιτικῶν τοῦ κόμματος τῶν Λουραίων, ἐπὶ τῆς Ἀδελφότητος μονοκρατορούντων τῶν Λομβαρδιανῶν. Ἐδῶ τὰ δύο μεγαλιέτερα τῆς πόλεως Ξενοδοχεῖα, τὸ Ἐθνικὸν καὶ τὸ τοῦ Φοίνικος. Ἐδῶ ὁ λιμὴν καὶ τὸ τελωνεῖον.